

ÖGONEN OCH ÖRONEN SOM FÖRSVANN

–

LOKAL KRISJOURNALISTIK
I EN OROLIG TID

BENGT JOHANSSON

BENGT JOHANSSON
JESPER STRÖMBÄCK

VALET
2022

POLITIK & LOKALA MEDIER

Institutet för
mediestudier

VALET
2022

POLITIKEN,
MEDIERNA &
NYHETSAGENDAN

Institutet för
mediestudier

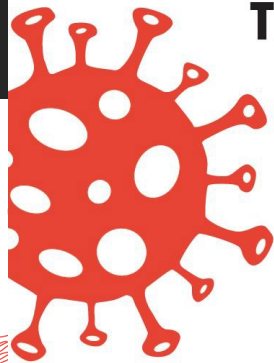
BENGT JOHANSSON
JESPER STRÖMBÄCK

VALET
2022

VALNYHETER
ONLINE &
OFFLINE

Institutet för
mediestudier

JOURNALIST I CORONA T

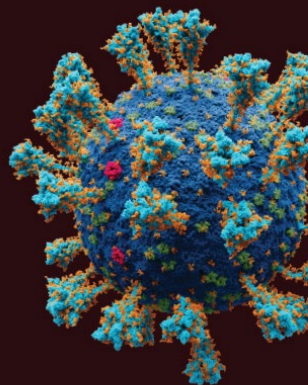
Institutet för
mediestudier

**”Allt tyder på
ett terrordåd”**

– STOCKHOLMSATTENTATET 2017 I MEDIER OCH OPINION

Communicating a Pandemic

Crisis Management and Covid-19
in the Nordic Countries

NORDICOM

EDITED BY:

BENGT JOHANSSON, ØYVIND IHLEN,
JENNY LINDHOLM, & MARK BLACH-ØRSTE

En kommunikativ kris

Kriskommunikation under Covid-19

Bengt Johansson

KFi

KFi-rapport nr 176

Myndigheten för
sambands-
och beredskap

FORSKNING

Kriskommunikation och förtroende
i det multipublika samhället

VAD ÄR PROBLEMET?

Problemet

- Medborgare behöver information under kriser

Kriskommunikation 2.0

Allmänhet, medier och myndigheter
i det digitala medielandskapet

Tomas Odén, Monika Djerf-Pierre, Marina Gheretti, Bengt Johansson

Problemet

- Medborgare behöver information under kriser
 - *Stärka våra förmågor att överleva*

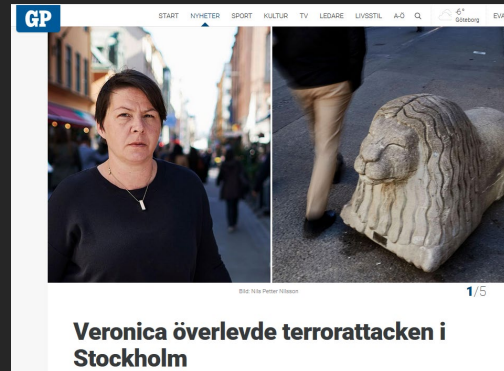
Problemet

- Medborgare behöver information under kriser
 - *Stärka våra förmågor att överleva*
 - *Stärka våra förmågor att utkräva ansvar*

Problemet

- Medborgare behöver information under kriser
 - *Stärka våra förmågor att överleva*
 - *Stärka våra förmågor att utkräva ansvar*
 - *Stärka våra sociala förmågor*

30 år efter Estonia: "Det hjälper mig inte att fokusera på varför"

Minnessamling söndagen efter årsdagen • Överlevande Mats Hillerström berättar

Förstora

Problemet

- Medborgare behöver information under kriser
- Lokala kriser kräver en lokal informationsmiljö

Göteborg som exempel

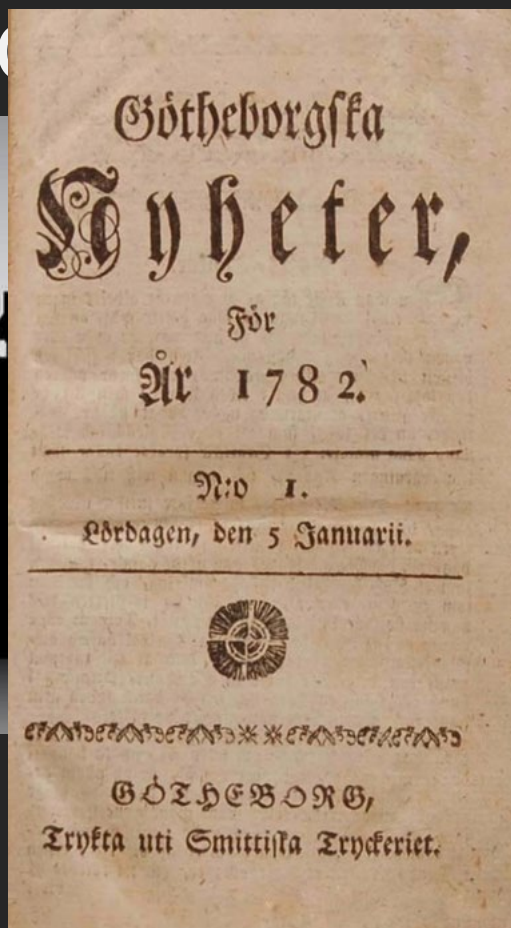
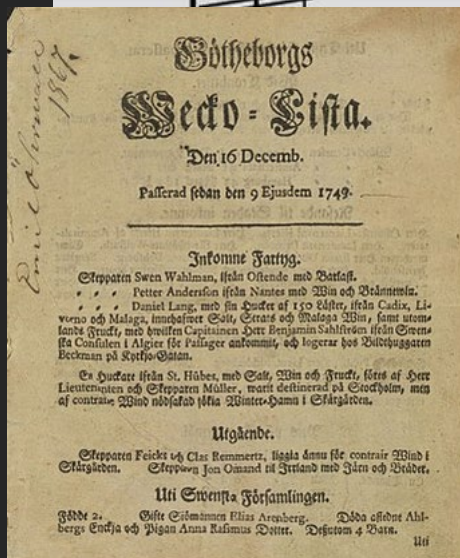

Göteborgs-Posten

mitt i Göteborg

P4
göteborg
sverigesradio

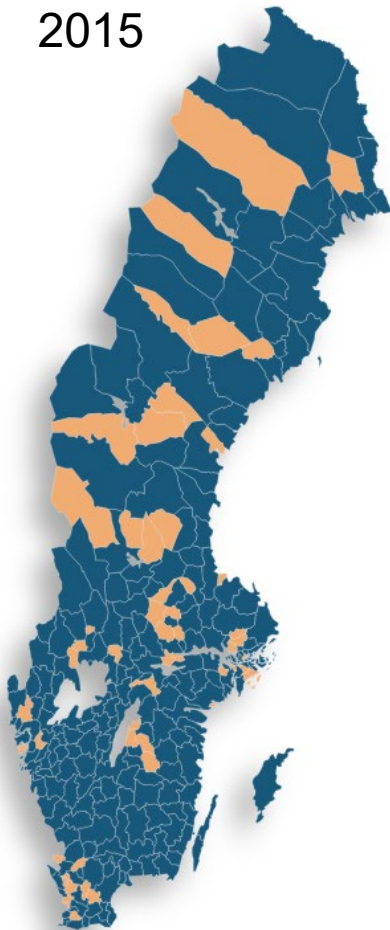
svt
Västnytt

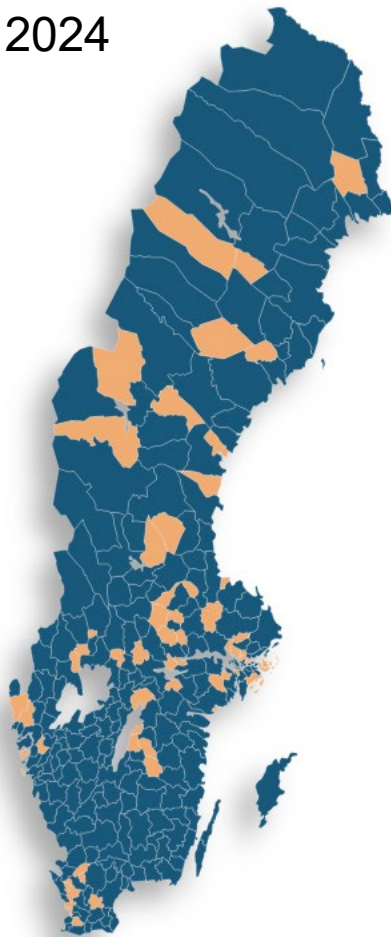
empel

2015

2024

Institutet för
mediestudier

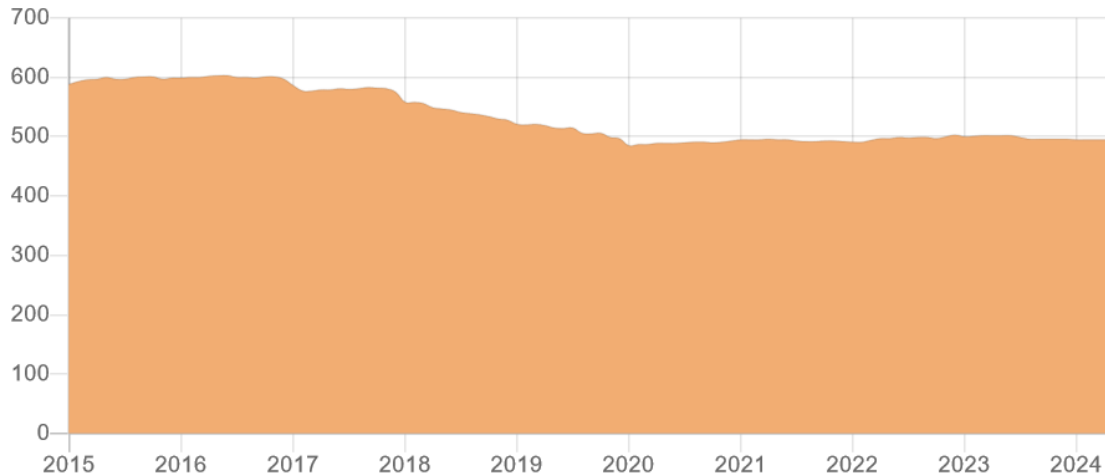
Vita fläckar

■ Kommuner med
redaktion

■ Kommuner utan
redaktion

De vita fläckarnas land

Antal nyhetsredaktioner

- 495 redaktioner som producerar nyheter för 368 medier
- Minskning med 16% sedan 2015
- Finns redaktioner i 226 kommuner – 64 saknar täckning (55 år 2015)

Fem mediekoncerner äger allt

**BONNIER
NEWS** LOCAL

Helsingborgs Dagblad

JP

Jönköpings-Posten

NA

NA (Nerikes Allehanda)

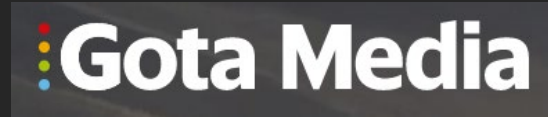
Fem mediekoncerner äger allt

Fem mediekoncerner äger allt

Fem mediekoncerner äger allt

Fem mediekoncerner äger allt

**BONNIER
NEWS** LOCAL

NWT
media

 Gota Media

 NTM

**STAMPEN
MEDIA.**

Göteborgs-Posten

BOHUSLÄNINGEN

Alingsås Tidning

Fem mediekoncerner äger allt

- Mindre än hälften av alla hushåll har en tidningsprenumeration
- Netflix när plånboken blir tunn
- Mer och mer nätannonser
- Techjättar och nationella medier – tar annonserna
- Digital omställning men papper ger pengar

Problemet

- Medborgare behöver information under kriser
- Lokala kriser kräver en lokal informationsmiljö
- Journalisten som cyborg

Från murvel....

...till cyborg?

Så sammanfattningsvis....

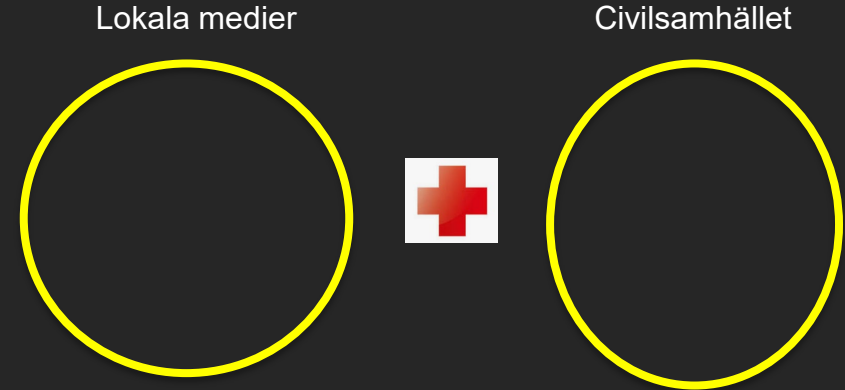
- Vi behöver information under kriser..
- ...men lokala medier är satta under press
 - Ekonomiskt
 - Bemanningmässigt
 - Läsarmässigt

Ett
medialt
hemvärn?

Så sammanfattningsvis....

- Vi behöver information under kriser..
- ...men lokala medier är satta under press
 - Ekonomiskt
 - Bemanningsmässigt
 - Läsarmässigt
- Kan samarbetsjournalistik (collaborative journalism) hjälpa?

Är collaborative journalism lösningen?

Medier och medier

Medier arbetar
tillsammans **med
andra medier** för att
stärka rapportering
(nä ut, få mer
resurser)

Är collaborative journalism lösningen?

Medier och externa organisationer

Medier arbetar
tillsammans med
organisationer
utanför medier
stärka rapportering
(nå ut, få mer
resurser)

PROJEKT Stärkt lokaljournalistik i krissituationer (2023-2024)

Lokala medier och Lottakåren undersöker experimentellt om och hur samverkan kan öka den demokratiska beredskapen. Dels genom stärkt lokal journalistik. Dels genom fler ögon och öron mot desinformation.

MEDIER & DEMOKRATI

Nationellt forsknings- och
innovationsprogram

Stabil
organisation

Ky... stark
fö...
Intresse för
kriser och
beredskap

Totalförsvaret är en... för alla oss som bor i
Sverige. Vi... öka vårt samhälles
motst... ig. Som lotta finns
olika...

Demokrati-
främjande

Gör skillnad du med

Partipolitiskt
obundna

Svenska Lottakåren

100 år

1924-2024

Vad har vi gjort?

Projektaktiviteter

- Kontinuerliga möten mellan redaktioner och Lottakåren
- Gemensamma föreläsningar om källkritik/MIK
- Samarbete under Beredskapsveckan (skolbesök)
- Scenarioövningar

Beredskapsveckan är här i stan: "Årets tema är öva"

PUBLICERAD: 2023-09-23

[Dela](#)

Kristina Green

kristina.green@arvikanyheter.se

Ida Olsson, säkerhetssamordnare Arvika kommun, visar några saker som kan vara bra att ha i hemmets krislåda. Foto: Kristina Green

Inspirerande kväll om demokratin

PUBLICERAD: 17:02

 Dela

Arvika Nyheter efter en kväll som projektet arrangerade på lokala bibliotek. Välbesökt. Tema, demokrati och medielandskapet.

”Flera hade inte sett en batteridrivna radio”

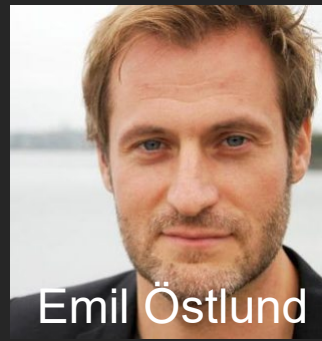
 måndag, oktober 23, 2023

Under Beredskapsveckan gav sig Blekinge Läns Tidning och Lottakåren ut till gymnasieelever för att prata beredskap. Ett lyckat arrangemang inom ramen för forskningsprojektet ”Stärkt lokaljournalistik i krissituationer”. – Flera av dem hade inte sett en vanlig batteridrivna radio innan, säger Mimmi Karlsson Bernfalk, chefredaktör på BLT.

Beredskapsveckan 2023. BLT och lottor ute gemensamt i gymnasieskola i Karlshamn.

Vad har vi gjort?

Emil Östlund

Forskningsaktiviteter

- Intervjuer med journalister, lottor vid projektstart (våren 2024)
- Intervjuer med journalister, lottor + projektledare Medier & demokrati och från Lottakåren (hösten 2024)
- Fokusgrupper med medborgare (hösten 2023)
- Observationer under scenarioövningar
- Rapport (2024 strax före jul)

MEDIER&DEMOKRATI

SCENARIOÖVNING

Forskningsprojekt: *Stärkt lokaljournalistik i krissituationer*

- Lindholmen
- Science Park

NYHETSLÄGET

6.05-tåget mot Malmö kolliderar med ett mötande godståg. Det sker precis under bron över järnvägen nära Resecentrum. Bron är den förbindelse som knyter ihop Karlshamns innerstad med Pengaberget där det dels är bostadsområden, dels verksamheter; exempelvis en förskola. Ljudet av den kraftiga kollisionen väcker många i staden.

Bilderna är inte från Karlshamn.

HÄNDELSE

- **BLT:s redaktion** får larm om olyckan via SOS.
- Därmed får redaktionen samtidigt **bekräftat att olyckan har hänt.**

ACTION 1

**Agera, eller snarare
illustrera, hur ni skulle
agera omedelbart
när ni nåtts av
informationen.**

En lotta tar sig till olycksplatsen. Där får hon möjlighet att fånga någon av följande

BESKRIVNING

Lokförare med ansiktet i handflatorna

En av lokförarna – oklart till vilket tåg – står vid sidan om ett av spåren. Ansiktet är djupt begravt i handflatorna. Det går inte att se själva ansiktet, men i övrigt uttrycker kroppen tydliga personliga drag. Det är en man, han är tunnhårig och rejält korpulent. I bakgrunden syns poliser springa snabbt i riktningen mot lokföraren.

BESKRIVNING

Persontågets har krängt av spåret

Loken har kolliderat kraftfullt, och persontågets lok och två främre vagnar har krängt av spåret. Det står delvis på sniskan och det syns att båda loken har fått rejäla bucklor. Det finns inga personer med på bilden, men det går inte att mista sig på att här kommer ta tid att kunna få igång övrig tågtrafik.

BESKRIVNING

Bilder från båda sidor av spåren

Eftersom lottakåren har medlemmar som bor på båda sidor – norr och söder om bron – får två passande lottor önskemålet att ta bilder från sitt respektive håll. Bilderna visar området och olyckan mer översiktligt. Man ser exakt var kollisionen skett och hur hela spårområdet är ett kaos.

Lärdomar och utmaningar så här långt

Positiva erfarenheter

- Stort intresse, nyfikenhet och kunskap
- Konkreta resultat (möten, arrangemang)
- Vidgad lokalkännedom (perspektiv)
- Förståelse för mediernas sätt att tänka och arbeta (etik, arbetsprocesser)
- Andra än journalister pratar väl om journalistiken och dess roll i samhället (ambassadörer)
- Många spinoffeffekter

Utmaningar

- Lång startsträcka
- Låg kännedom om varandra
- Grad av organisering (hos civilsamhället)
- Olika förväntningar på varandra och projektet
- Funkar det i skarpt läge?

ÄR ÖGONEN OCH ÖRONEN TILLBAKA?

BENGT JOHANSSON

That's all folks!

Bengt Johansson
University of Gothenburg
Sweden
bengt.johansson@jmg.gu.se